

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33659
Nom	Desenvolupament d'habilitats comunicatives en contextos multilingües
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària	Facultat de Magisteri	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària	14 - Didáctica de la lengua y la literatura de la educación primaria	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
CHIREAC, SILVIA MARIA	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura
MARTI CLIMENT, ALICIA	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura

RESUM

La matèria pretén fer conèixer la situació lingüística del País Valencià especialment pel que fa a l'àmbit acadèmic, on conviuen les dues llengües oficials i una o dues d'estrangeres, i proporcionar coneixements i eines al futur professorat perquè siga capaç de desenvolupar les habilitats comunicatives del seu alumnat. El plurilingüisme, a través de l'escola, ha d'estar a l'abast de totes les persones, amb independència del seu origen geogràfic i lingüístic. Així, aquesta matèria tracta aspectes relacionats amb la sociolingüística, amb la didàctica de la llengua en situacions de contacte de llengües i amb la multiculturalitat i la globalització quant a nova concepció de la realitat educativa. És indispensable que els futurs i les futures mestres coneguen la realitat lingüística del País Valencià i la situació en les escoles on treballaran: contacte de llengües, tractament de llengües dels nouvinguts, models i programes d'educació bilingüe, drets i legislació lingüístics...

L'assignatura pretén alhora que l'estudiantat conega els plantejaments d'aprenentatge i desenvolupament de les llengües, que analitze els processos de comprensió i expressió lingüístics, els gèneres orals de l'escola i la interacció verbal en l'àmbit educatiu. El contingut es completa amb una reflexió sobre l'actuació docent encaminada a desenvolupar la parla de l'alumnat, i amb un conjunt de tasques i projectes concrets per a la millora de la seua competència oral.

Es tracta, doncs, de fer una reflexió sobre la teoria i la pràctica de l'educació multilingüe en el nostre entorn educatiu i sociocultural i dotar l'alumnat de les eines pràctiques i teòriques necessàries per a desenvolupar-s'hi en condicions òptimes.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

- L'estudiantat ha de demostrar una competència suficient, oral i escrita, en la llengua. El mínim desitjable, amb intenció de millorar-lo, seria el corresponent al nivell C1 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.
- L'estudiantat ha de ser capaç de elaborar discursos orals i escrits en la llengua en què simparteix l'assignatura de forma coherent i adequada a l'àmbit acadèmic.

COMPETÈNCIES

1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària

- Expressar-se oralment i per escrit de forma correcta i adequada en les llengües oficials de la comunitat autònoma.
- Utilitzar amb solvència les tecnologies de la informació i de la comunicació com a eines de treball habituals.
- Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles; canvis en les relacions de gènere i intergeneracionals, multiculturals i interculturals; discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible; i també promoure accions educatives orientades a la preparació d'una ciutadania activa i democràtica, compromesa amb la igualtat, especialment entre homes i dones.
- Promoure el treball cooperatiu i el treball i esforç individual.
- Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.

- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula.
- Reconèixer la identitat de cada etapa i les seues característiques cognitives, psicomotores, comunicatives, socials i afectives.
- Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent i l'aprenentatge a l'aula en contextos multiculturals i de coeducació.
- Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i fora del centre en l'atenció a cada estudiant, així com en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball a l'aula i en l'espai de joc.
- Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació educativa i ser capaç de dissenyar projectes d'innovació identificant indicadors d'avaluació.
- Comprendre que l'observació sistemàtica és un instrument bàsic per a poder reflexionar sobre la pràctica i la realitat, així com contribuir a la innovació i a la millora en educació.
- Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afecten estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge, així com adquirir recursos per a afavorir la seua integració.
- Conèixer el currículum escolar de les llengües i la literatura.
- Comprendre els fonaments de l'educació bilingüe i plurilingüe.
- Afrontar situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multilingües.
- Conèixer les dificultats per a l'aprenentatge de les llengües oficials d'estudiants d'altres llengües.
- Conèixer les teories sobre l'adquisició i el desenvolupament del llenguatge.
- Conèixer el procés d'aprenentatge del llenguatge escrit i el seu ensenyament.
- Desenvolupar les habilitats lingüísticocomunicatives mitjançant recursos didàctics apropiats.
- Comprendre els principis bàsics de les ciències del llenguatge i la comunicació.
- Desenvolupar continguts del currículum mitjançant recursos dels mitjans de comunicació i de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Desenvolupar i avaluar continguts del currículum mitjançant recursos didàctics apropiats i promoure les competències corresponents en els estudiants.
- Conèixer les fonts bàsiques de la investigació en el camp de la didàctica de la llengua i la literatura i identificar-hi l'objecte i la metodologia utilitzats.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

En finalitzar l'assignatura, l'alumne/a ha de ser capaç de:

- Conèixer les situacions de contacte de llengües en el sistema educatiu valencià, tot identificant les dificultats i les possibilitats d'una escola i d'una societat amb dues llengües oficials.

- Conéixer els principals models d'educació bilingüe.
- Conéixer i comprendre les diferències bàsiques entre l'adquisició de la primera i d'una segona llengua.
- Conéixer les diferències entre llengua d'escola i llengua de família i ser capaç d'aprofitar les possibilitats expressives i lèxiques de la segona en les activitats lingüístico-comunicatives de l'aula.
- Conéixer el paper del tractament integrat de llengües en el sistema educatiu valencià.
- Conéixer la legislació bàsica que regula la incorporació de les llengües en el nostre sistema educatiu.
- Valorar la diversitat lingüística com a factor d'enriquiment personal i alhora d'integració.
- Analitzar, en situacions de comunicació diverses, com interrelacionen les habilitats lingüístiques orals i escrites.
- Conéixer les característiques lingüístico-comunicatives de la comunicació oral, així com els principals gèneres discursius en què es manifesta socialment.
- Analitzar les característiques de la interacció verbal a l'aula i ser capaç de reconéixer-ne les situacions de comunicació oral interactives i no interactives.
- Reconéixer les característiques de la parla d'un alumne en una segona llengua i ser capaç d'intervenir-hi adequadament perquè desenvolupe les seues capacitats lingüístico-comunicatives.
- Utilitzar estratègies diverses de comprensió de textos orals de diferent grau de dificultat i aplicar-les al disseny d'activitats d'aprenentatge.
- Planificar la producció de gèneres discursius orals, amb atenció als propis de l'àmbit escolar, seleccionant els actes de parla adequats segons la situació i la classe d'intercanvi verbal i utilitzant suports escrits.
- Utilitzar el llenguatge oral en situacions formals monologades, adequant el llenguatge a la situació i utilitzant estratègies diverses per tal de facilitar la comunicació i captar l'atenció del destinatari.
- Intervenir en situacions formals fent un ús eficaç del torn de paraula, és a dir, elegint el moment adequat, cenyint-se al tema i al propòsit de la interacció, adaptant-lo al tipus d'audiència i sabent concloure i cedir el torn.
- Valorar la importància de la interacció en l'aula com a element necessari per a la construcció de l'aprenentatge i del paper del professor en aquesta interacció.
- Valorar la importància del domini de la comunicació oral en el procés d'ensenyament i aprenentatge i el paper modèlic del mestre en relació amb l'aprenentatge oral formal.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Contacte de llengües

- Bilingüisme, diglòssia i substitució lingüística: repercussions en l'àmbit escolar
- Història social: panorama històric del contacte de llengües al País Valencià
- Normalització i normativització.
- Els mitjans de comunicació
- Multiculturalitat i globalització

2. Política lingüística i ensenyament

- Política i legislació lingüística en el sistema educatiu valencià
- Models d'actuació a l'Estat Espanyol
- Llengües i ensenyament a la Unió Europea

3. L'educació plurilingüe: models i principis psicopedagògics

- Situacions de submersió lingüística
- Els models d'educació plurilingüe
 - o Programes de transició
 - o Programes de manteniment
 - o Programes d'enriquiment
 - o Programes d'immersió
- L'adquisició del llenguatge i el plurilingüisme
 - o L'input comprensible
 - o Les interllengües i l'error
 - o Factors condicionants de l'aprenentatge de L2

4. Llengua i immigració

- L'escola i l'acollida
- Els contextos sociolingüístics i culturals dels nouvinguts
- Les llengües primeres dels nouvinguts i l'aprenentatge de L2
- Creences, representacions i sabers dels aprenents i dels mestres

5. Les habilitats lingüístiques

- Els gèneres orals a l'escola
- Situacions de comunicació interactives i no interactives a l'aula
- La parla de l'alumne en L2
- Tasques i projectes per desenvolupar la llengua oral

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	60,00	100
Estudi i treball autònom	90,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Per tal d'assolir els objectius que es planteja aquesta assignatura, s'emprarà una metodologia activa que fa imprescindible la implicació de l'alumnat. Es fomentarà un acostament crític als diversos postulats teòrics que s'hi aportaran sense excloure les exposicions *magistrals* que la matèria pot exigir.

La pràctica acadèmica en aquesta assignatura s'estructura en diversos nivells:

Activitats presencials (40% del volum total de treball)**1. Classes teòrico-pràctiques (30%)**

Classes presencials teoricopràctiques en les quals es treballaran els continguts de l'assignatura, es debateran i realitzaran activitats utilitzant diversos recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, grups de treball, etc.

Les orientacions i materials necessaris per al desenvolupament d'aquestes activitats es facilitaran a l'estudiant bé en les sessions presencials, bé a través del servei de reprografia o bé des de l'aula virtual.

2. Assistència a seminaris i activitats complementàries (8%)**3. Tutories (2%)**

Les tutories individuals i col·lectives serviran per coordinar l'estudiantat en les tasques individuals i de grup, així com per avaluar els progressos individuals, les activitats i la metodologia docent.

Les tutories també s'utilitzaran per a fer un seguiment de l'expressió oral, imprescindible per a aprovar l'assignatura.

Activitats no presencials(60% del volum total de treball)**4. Estudi i treball autònom**

Preparació de les tasques encarregades (resums, revisions crítiques, etc.) i realització del treball guiat específic. El model que s'aplicarà és l'investigador, de manera que l'activitat de l'estudiant se centre en la recerca, la localització, l'anàlisi, la manipulació, l'elaboració i el retorn de la informació.

La realització de treballs té com a finalitat destacar la importància del treball cooperatiu i reforçar l'aprenentatge individual, a més d'iniciar l'estudiant en l'activitat d'investigació, anàlisi i interiorització de la informació, fomentar les relacions personals i compartir situacions per tal d'aproximar-se als continguts i al debat.

L'alumnat farà un treball de recerca en grup reduït que serà orientat i supervisat pel professorat.

AVALUACIÓ

L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter orientador i formatiu, i caldrà que tinga en compte la capacitat d'analitzar els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu. Per superar l'assignatura cal aprovar l'examen final, que tindrà un valor mínim del cinquanta per cent de la nota global.

En finalitzar el curs, l'alumnat haurà de ser capaç de:

- Posseir un nivell adequat en l'adquisició d'habilitats i coneixements específics de la matèria.
- Dominar els mètodes, tècniques i d'altres capacitats i destreses pròpies d'un alumne/a de Magisteri.
- Haver demostrat una actitud adequada cap a l'assignatura i el respecte als companys i les companyes, l'assistència i participació en les classes, l'interés i la constància per aconseguir una progressió positiva, i també la capacitat per treballar en grup.
- Tenir una competència lingüística i comunicativa tant oral com escrita, en relació amb el nivell C1 del Marc Europeu de Referència, especialment de la llengua en què s'imparteix l'assignatura.

L'adquisició d'aquests criteris s'observarà a través dels següents instruments d'avaluació:

- Participació a l'aula mitjançant treballs orals i/o escrits (10-20% de la nota global). Els treballs d'aula estan programats per ser realitzats en aquest espai i durant les sessions de classe; per tant, són irrecuperables, és a dir, que només podran ser avaluats positivament o negativament si s'han realitzat en aquest espai. L'alumne/a que no haja realitzat el 80% de les pràctiques d'aula no podrà optar a la nota final 10, ja que no se li podrà sumar el percentatge de les activitats d'aula.
- Proves individuals orals i/o escrites (50-60% de la nota global)
- Realització de treball de recerca en grup (20-30% de la nota global)

En les proves i treballs escrits, es tindrà en compte la presentació adequada per a un futur mestre o mestra, així com la correcció ortogràfica, lèxica i gramatical, i els aspectes referits a adequació, coherència i cohesió del text. En aquest sentit, s'aplicaran els criteris de la Unitat Docent. La llengua en què s'imparteix l'assignatura serà la que els i les estudiants han d'usar a classe en tots els instruments d'avaluació.

Tot plagi equival a un zero en qualsevol treball i, fins i tot, a l'obertura d'un expedient acadèmic. S'entén per plagi qualsevol paràgraf alié no entrecomillat, la font del qual no apareix mencionada com a referència. És a dir, tot allò que, sense ésser una citació, estiga copiat de qualsevol document.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Brohy, C., Climent-Ferrando, V., Oszmianska-Pagett, A. y Ramallo, F. (2019). European Charter for regional or minority languages. Council of Europe.

- Buzón García, J., Gómez-Devis, M.B i Gómez Molina, J.R. (2017). Actitudes lingüísticas en Valencia y su área metropolitana. Valencia: Tirant Humanidades.
- Chireac, S. M. y Francis, N. (2016). Las transferencias e interacciones entre el español y las lenguas indígenas americanas, *Estudios de Lingüística del Español*, 37, 45-70.
- Chireac, S. M. y Francis, N. (2018). Alfabetización en la comunidad rural de América Latina: las niñas en la escuela, *Contextos Educativos*, 21, 153-168.
- Dolz, J. i Schneuwly, B. (2006). Per a un ensenyament de l'oral: iniciació als gèneres formals a l'escola. València-Barcelona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana-Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- García Folgado, M. J. i Rodríguez Gonzalo, C. (2019). Investigar sobre les llengües, reflexionar sobre la meua llengua. *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 81, 13-18.
- Garcia Vidal, P. (2018). Com saprenen les llengües en secundària: creences dels alumnes sobre l'ensenyament-aprenentatge de llengües i possibles implicacions didàctiques. Catarroja: Perifèric Edicions.
- Martí Climent, A. i Garcia Vidal, P. (2020). Autobiografies lingüístiques de l'alumnat de secundària: una visió de l'aprenentatge de llengües en el sistema educatiu valencià. *Treballs de sociolingüística catalana*, 30, 249-263.
- Pascual, V. (2006). El tractament de les llengües en un model d'educació plurilingüe per al sistema educatiu valencià. València: Generalitat Valenciana.
- Ruiz Bikandi, U. (2000). *Didáctica de la segunda lengua en educación infantil y primaria*. Madrid: Síntesis.
- Segovia González, R. (2014). *El bilingüismo en Educación Infantil y Educación Primaria*. Madrid: Editorial CEAC.

Complementàries

- Baldaquí, J. M. i Junyent, C. (2013). La reflexió sociolingüística a les aules de primària i secundària. *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 60, 40-51.
- Bataller, A. (2019). Del concepto de lengua materna al de competencia plurilingüe. Representaciones de la identidad y la enseñanza multilingüe a partir de biografías lingüísticas. *Onomazein. Revista de lingüística y traducción*, (44), p.15-36.
- Casal Madinabeitia S. (2011). *Implicaciones de la enseñanza bilingüe*, Madrid: Aljibe
- Chireac, S. M., Francis, N. y McClure, J. (2019). Awareness of language: literacy and second language learning of Spanish in Mexico. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 22(6), 675-688.
- Comajoan, L. i Vilà, M. (2013). La sociolingüística a primària i secundària. *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 60, 5-8.
- Galindo, M. i Vila, F. X. (2009). Els factors explicatius dels usos lingüístics informals entre l'alumnat català: llengua inicial, xarxes socials, competència i llengua vehicular densenyament. *Noves SL: Revista de sociolingüística*, núm. 1.
- Ibarraran, A., Lasagabaster, D. i Sierra, J.M. (2007). *Inmigración y aprendizaje de lenguas en un contexto bilingüe*. Pamplona: Lete, D.L.
- Lasagabaster, D. i Sierra, J. M. (2005). *Multilingüismo y multiculturalismo en la escuela*. ICE-Horsori, Universitat de Barcelona.

- Madrid, M. i Madrid, D. (2014). La formación inicial del profesorado para la educación bilingüe. Granada: Universidad de Granada.
- Nando Rosales, J., Palomero Blasco, N. i Valls Pérez, M. R. (2003). La importància de les actituds lingüístiques en el procés d'aprenentatge de llengües. En Martines Peres, V. (coord.) Actes del Congrés Llengua, Societat i Ensenyament, vol. III.
- Ramallo, F., Amorrortu, E. i Puigdevall, M. (2019) (eds.). Neohablantes de lenguas minorizadas en el Estado español. Iberoamericana-Vervuert.
- Tenorio, X. (2013). Llengua inicial i llengua amb progenitors. Una mateixa realitat o dues variables diferents? Treballs de Sociolingüística Catalana, 23, 407-426.
- Vila, F. X. (2013). Algunes nocions essencials de sociolingüística per a docents de primària i secundària. Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura, 60, 9-17.